

DẤU TÍCH HOẠT ĐỘNG CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TRÊN ĐẤT TRUNG QUỐC

TS. NGUYỄN THỊ TÌNH

Bảo tàng Hồ Chí Minh

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gieo những hạt giống đầu tiên của tình hữu nghị Việt-Trung ngay trên đất Trung Quốc. Người đã từng viết: “ Riêng về phần tôi, trong hai thời kỳ, tôi đã có vinh dự hoạt động trong Đảng Cộng sản Trung Quốc. Đến Quảng Châu hồi 1924-1927, tôi vừa theo dõi phong trào cách mạng trong nước ta, vừa tham gia công việc do Đảng Cộng sản Trung Quốc giao phó...Lần thứ hai tôi đến Trung Quốc (cuối 1938) là thời kỳ kháng chiến chống Nhật, là một người binh nhì trong Bát Lộ quân, tôi làm Chủ nhiệm Câu lạc bộ của một đơn vị ở Quế Lâm. Sau đó được bầu làm Bí thư chi bộ (kiêm phụ trách radiô) của một đơn vị ở Hoàn Dương”(1).

Thật hiếm có một lãnh tụ cách mạng của một nước lại tham gia cách mạng ở một nước khác với tư cách như một

người làm nghĩa vụ công dân đối với Tổ quốc như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã làm đối với cách mạng Trung Quốc.

Theo nghiên cứu của Bảo tàng Hồ Chí Minh, trên quãng đường bốn ba tìm đường cứu nước của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã sống và hoạt động ở Trung Quốc 10 năm, không kể những lần đi thăm và làm việc sau này. Người đã đến 21 trong số 33 tỉnh của Trung Quốc. Cũng theo nghiên cứu và thống kê bước đầu của Bảo tàng Hồ Chí Minh thì ở Trung Quốc có 70 địa điểm và di tích liên quan đến hoạt động của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Trong đó có một số di tích đã được bạn xếp hạng di tích cấp quốc gia, cấp khu, cấp tỉnh và đang phát huy giá trị phục vụ giáo dục truyền thống cách mạng của hai nước.

Một trong những địa chỉ quan trọng nhất liên quan đến hoạt động của Chủ

tịch Hồ Chí Minh ở Trung Quốc là nơi Người mở lớp đào tạo cán bộ đầu tiên cho cách mạng Việt Nam tại thành phố Quảng Châu thuộc tỉnh Quảng Đông. Ngôi nhà số 13 (nay là số 248-250) đường Văn Minh, đã được Nguyễn Ái Quốc chọn làm trụ sở của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên, nơi Người mở các lớp huấn luyện đào tạo cán bộ và trực tiếp giảng bài, truyền bá chủ nghĩa Mác- Lênin, tư tưởng và phương pháp cách mạng cho những lớp cán bộ đầu tiên của cách mạng Việt Nam; chuẩn bị tư tưởng và tổ chức cho sự ra đời của Đảng Cộng sản Việt Nam vào đầu năm 1930.

Với một địa điểm lịch sử quan trọng như thế, năm 1971, ngôi nhà số 13 đường Văn Minh đã được Nhà nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa quyết định giữ làm Di tích lưu niệm về Chủ tịch Hồ Chí Minh. Di tích thuộc quyền quản lý của Bảo tàng cách mạng Quảng Đông. Trong nhiều năm qua, Bảo tàng cách mạng Quảng Đông đã giữ gìn và phát huy tác dụng Di tích lịch sử này.

Năm tháng trôi qua, ngôi nhà cũng đã bị hư hỏng nhiều. Vì vậy, cuối năm 1999, Tổng lãnh sự quán Việt Nam ở thành phố Quảng Châu đã thông báo cho Bảo tàng Hồ Chí Minh về sự xuống cấp của Di tích và kế hoạch của Bạn về việc tu sửa, nâng cấp Di tích này. Do đó, từ năm 2000, được sự chỉ đạo của Bộ Văn hóa- Thông tin Việt Nam, Bảo tàng Hồ Chí Minh đã phối hợp với Bảo tàng Lịch sử cách mạng Quảng Đông bàn kế hoạch tu

sửa Di tích và bổ sung nội dung trưng bày. Phía Bạn đã chủ động lập đề án tu sửa Di tích và đề nghị Bảo tàng Hồ Chí Minh cung cấp tư liệu, hình ảnh bổ sung cho nội dung trưng bày. Được Đảng và Nhà nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa mà trực tiếp là chính quyền tỉnh Quảng Đông, Cục Văn hóa thành phố Quảng Châu quan tâm đầu tư cả về vật chất, trí tuệ và công sức nên việc tu sửa Di tích đã được tiến hành thuận lợi. Những phần nhà trước đây không thuộc quyền sở hữu của Di tích đã được chính quyền thành phố Quảng Châu cho phép mua lại. Toàn bộ ngôi nhà hiện nay đã thuộc về Di tích. Nội dung trưng bày được bổ sung phong phú hơn. Các phòng đọc, phòng ở của học viên, phòng Nguyễn Ái Quốc nghỉ cùng các hiện vật, tài liệu, sách, báo, đồ dùng sinh hoạt được bài trí như trước đây. Bảo tàng Hồ Chí Minh đã gửi sang nhiều tài liệu, hình ảnh về hoạt động của Nguyễn Ái Quốc tại Quảng Châu những năm 1924- 1927, ảnh chụp những lần đi thăm Quảng Đông của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Bức tranh vẽ: *Đồng chí Nguyễn Ái Quốc giảng bài tại lớp bồi dưỡng cán bộ cách mạng Việt Nam ở Quảng Châu* với kích thước 3 m x 2 m, được bố trí ở trung tâm của gian trưng bày tạo nên một không gian rộng và trang trọng. Ngoài phần trưng bày về hoạt động của Nguyễn Ái Quốc ở Quảng Châu những năm 1924- 1927 và ảnh những chuyến thăm Quảng Đông của Chủ tịch Hồ Chí Minh, phòng trưng bày còn giới thiệu hình ảnh các

đoàn lãnh đạo Đảng, Nhà nước và nhân dân Việt Nam thăm Di tích trụ sở Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên, như đoàn của Thủ tướng Phạm Văn Đồng năm 1971, đoàn của Tổng Bí thư Đỗ Mười thăm năm 1991, đoàn của Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu thăm năm 1999...

Tuy chưa giới thiệu được thật đầy đủ như mong muốn vì diện tích phòng nhỏ, song gian trưng bày đã khái quát hoạt động của Nguyễn Ái Quốc tại Quảng Châu, những dấu mốc quan trọng về mối quan hệ thân thiết, tình hữu nghị truyền thống của nhân dân Việt Nam với nhân dân Trung Quốc do Chủ tịch Hồ Chí Minh đặt nền móng và suốt đời xây đắp.

Ngày 30/4/2002, sau hơn một năm tu sửa và nâng cấp, lễ khánh thành Di tích Trụ sở Hội Việt Nam cách mạng Thanh niên được tổ chức long trọng với sự tham gia của lãnh đạo tỉnh, các cơ quan văn hóa Quảng Đông và thành phố Quảng Châu, Tổng lãnh sự quán Việt Nam tại Quảng Châu, Bảo tàng Hồ Chí Minh, các phóng viên báo chí, truyền hình và đông đảo nhân dân địa phương.

Di tích Trụ sở Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên- chiếc nôi của cách mạng Việt Nam là một điểm dừng chân không thể thiếu của du khách Việt Nam mỗi khi đến Quảng Châu. Đó cũng là mong muốn của các bạn Trung Quốc và là mục đích của chính quyền và nhân dân tỉnh Quảng Đông khi đầu tư gần một triệu Nhân dân tệ vào việc tu sửa, tôn tạo Di tích. Đây cũng là điểm đến

của các đoàn khách Trung Quốc và bạn bè quốc tế.

Ngoài di tích quan trọng nói trên, ở tỉnh Quảng Đông còn có nhiều địa điểm khác liên quan đến cuộc đời hoạt động của Chủ tịch Hồ Chí Minh, như: Trường huấn luyện, vận động nông dân Quảng Châu tại nhà số 5-7 phố Nhân Hưng, gần đại lộ Đông Cao, cách nhà số 13 đường Văn Minh không xa. Đây là trường huấn luyện, vận động nông dân Quảng Châu, và cũng là nơi Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên mở lớp huấn luyện đặc biệt khóa 3 vào đầu năm 1927, Nguyễn Ái Quốc đã đến giảng bài ở đây.

Những năm sau này, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhiều lần đến thăm, nghỉ và làm việc tại Quảng Châu và một số địa phương khác thuộc tỉnh Quảng Đông, đã để lại nhiều dấu ấn về tình hữu nghị rất thân thiết của Người với nhân dân tỉnh Quảng Đông nói riêng và nhân dân Trung Quốc nói chung.

Trong lần thứ hai trở lại Trung Quốc vào cuối tháng 10-1938, Nguyễn Ái Quốc đã tới Diên An, thuộc phía Bắc tỉnh Thiểm Tây. Sau một thời gian ngắn ở đây, Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc đã sắp xếp để Nguyễn Ái Quốc đi về phía Nam. Cùng đi với Người có đồng chí Diệp Kiếm Anh đến Quế Lâm thuộc tỉnh Quảng Tây. Với tư cách là một quân nhân Trung Quốc tên là Hồ Quang, Nguyễn Ái Quốc đã tham gia hoạt động trong Đảng Cộng sản Trung Quốc tại Văn phòng Bát Lộ quân ở Quế Lâm.

Tháng 6-1939, Nguyễn Ái Quốc rời Quế Lâm đến công tác tại trường huấn luyện cán bộ du kích khóa I khu Tây Nam, tại Hành Sơn thuộc tỉnh Hồ Nam. Đây là trường huấn luyện do Quốc dân đảng và Đảng Cộng sản Trung Quốc cùng hợp tác tổ chức. Trường do đồng chí Diệp Kiếm Anh làm Phó hiệu trưởng. Tháng 9-1939 trường bế mạc, Nguyễn Ái Quốc lại trở về Quế Lâm.

Hai tháng sau, tổ chức Đảng Cộng sản Việt Nam ở trong nước liên hệ với Đảng Cộng sản Trung Quốc, đã cử người sang Long Châu đón Nguyễn Ái Quốc. Văn phòng Bát Lộ quân ở Quế Lâm đã cử một đồng chí giao thông liên lạc cùng đi với Nguyễn Ái Quốc đến Long Châu. Nhưng lần đón đó không thành, Nguyễn Ái Quốc lại trở về Quế Lâm.

Trong thời gian từ cuối tháng 10-1939 đến khoảng tháng 9-1940, vẫn với bí danh là Hồ Quang, Nguyễn Ái Quốc đã đi nhiều nơi ở Trung Quốc để bắt liên lạc với trong nước chuẩn bị về nước. Người đã gặp và được sự giúp đỡ rất tích cực của các đồng chí lãnh đạo Đảng Cộng sản Trung Quốc, như các đồng chí Chu Ân Lai, Chu Đức, Lưu Thiếu Kỳ, Đặng Tiểu Bình, Diệp Kiếm Anh v.v.. Người đã đến Văn phòng Bát Lộ quân tại Quý Dương thuộc tỉnh Quý Châu, Văn phòng Bát Lộ quân ở Trùng Khánh thuộc tỉnh Tứ Xuyên, rồi về thành phố Côn Minh thuộc tỉnh Vân Nam.

Tháng 6-1940, Pháp đầu hàng Đức, Pari thất thủ, trước tình hình đó Nguyễn Ái Quốc yêu cầu đồng chí Phạm Văn

Đồng, đồng chí Võ Nguyên Giáp và một số đồng chí về Quế Lâm. Sau khi đi Trùng Khánh hội đàm với Chu Ân Lai, Nguyễn Ái Quốc về Côn Minh và từ Côn Minh, Người trở lại Quế Lâm vào tháng 9-1940.

Như vậy trong thời gian từ cuối năm 1938 đến cuối năm 1940, Nguyễn Ái Quốc đã nhiều lần đến Quế Lâm, tỉnh Quảng Tây. Hiện nay trụ sở của Văn phòng Bát Lộ quân tại số 96 đường Trung Sơn Bắc, thành phố Quế Lâm cùng một cơ sở của Văn phòng ở thôn Lộ Mạc, huyện Linh Xuyên, ngoại ô Quế Lâm đều được bạn bảo tồn như là những di tích cách mạng quý của Trung Quốc. Văn phòng Bát Lộ quân đã được xếp hạng và công nhận Di tích quốc gia. Trong những kỷ vật trưng bày ở những nơi này, bạn có lưu giữ và trưng bày một số kỷ vật của thiếu tá Hồ Quang. Bạn rất tự hào, coi đó là những tài sản quý về tình hữu nghị cao đẹp giữa Việt Nam và Trung Quốc.

Cuối năm 1940, Nguyễn Ái Quốc rời Quế Lâm, qua Điền Đông, rồi Nam Ninh - thủ phủ tỉnh Quảng Tây để đến huyện biên giới giáp Việt Nam là huyện Tĩnh Tây để về nước. Những địa danh như bản Nậm Quang, thôn Linh Quang xã Thiện Bàn, bản Ngàn Tấy, làng Tân Khư, làng Long Lâm, thôn Vinh Lao, xóm Pà Mông, phố Đông Môn, phố Tân Hoa, hang Thông Phong trên núi Phong Nham ở xóm Pà Mông... - những tên gọi rất thân quen của huyện Tĩnh Tây đều in dấu chân Bác.

Một trong những địa danh có rất nhiều kỷ niệm đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh đó là Long Châu, một huyện biên giới giáp với Cao Bằng và Lạng Sơn nước ta. Trong lịch sử, nhân dân vùng biên giới hai nước ở đây đã có những mối quan hệ rất thân thiết với nhau. Long Châu là nơi hoạt động của nhiều nhà cách mạng Việt Nam như: Hoàng Văn Thụ, Trường Chinh, Hoàng Quốc Việt, Lê Quảng Ba, Cao Hồng Lĩnh, Hoàng Minh Thảo v.v... Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Long Châu lần đầu tiên vào tháng 10-1939. Sau đó vào những năm 1941, 1942, 1944 Người đều có hoạt động ở Long Châu. Ở đây nhiều gia đình còn giữ được những kỷ vật về Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Trân trọng những kỷ niệm về các nhà cách mạng Việt Nam ở Long Châu, bạn đã khôi phục ngôi nhà số 99 phố Nam làm nơi trưng bày lưu niệm. Địa điểm này trước kia là nơi các nhà cách mạng Việt Nam đã thuê mở cửa hàng vừa để giữ bí mật, vừa để lấy tiền hoạt động trong những năm 1940-1944, và cũng là nơi Nguyễn Ái Quốc nhiều lần đến ở và hoạt động trong thời gian trên. Với sự cộng tác rất chặt chẽ của Bảo tàng Hồ Chí Minh và Bảo tàng cách mạng Long Châu, ngày 18-5-2006 Nhà trưng bày đã được khánh thành. Nội dung trưng bày được giới thiệu ở cả hai tầng của ngôi nhà. Tầng một trưng bày chủ đề “ Chủ tịch Hồ Chí Minh với Trung Quốc”. Tầng hai giới thiệu các hình ảnh, tài liệu và hiện vật về hoạt động của những nhà cách mạng Việt Nam tại Long Châu.

Trong những năm vừa qua nơi đây đã trở thành địa chỉ rất thân thiết của thế hệ trẻ Việt Nam và Trung Quốc nhân các cuộc gặp gỡ hàng năm của thế hệ trẻ hai nước.

Cùng với việc gìn giữ, bảo tồn các di tích lưu niệm về cách mạng Việt Nam, huyện ủy và chính quyền nhân dân huyện Long Châu đã tổ chức hội thảo khoa học “ Hồ Chí Minh với Long Châu và vấn đề hợp tác kinh tế Thủy Khẩu- Tà Lùng Trung- Việt”. Mục đích của các cuộc hội thảo là nhằm tăng cường hiểu biết, tăng cường hữu nghị truyền thống thông qua dấu tích hoạt động của các nhà cách mạng Việt Nam trên đất Long Châu mà các bạn coi đây là “tài nguyên đỏ”. Mặt khác hội thảo cũng nhằm xúc tiến hợp tác thương mại biên giới giữa Long Châu với Cao Bằng và Lạng Sơn Việt Nam, phù hợp với phát triển kinh tế xã hội và nguyện vọng của nhân dân hai nước, vì sự phồn vinh chung, duy trì và ổn định vùng biên giới hai nước. Bạn hy vọng với sáng kiến này hai bên sẽ tổ chức các tuyến du lịch theo dấu chân Chủ tịch Hồ Chí Minh từ Cao Bằng, Lạng Sơn-Long Châu- Nam Ninh- Liễu Châu- Quế Lâm, góp phần tích cực vào giao lưu kinh tế và văn hóa giữa hai nước Trung- Việt.

Nói đến dấu tích hoạt động của Chủ tịch Hồ Chí Minh ở Quảng Tây chúng ta không thể không nhắc đến hơn 130 bài thơ của Người viết trong 377 ngày bị chính quyền địa phương của Tưởng Giới

Thạch bắt giam từ 29-8-1942 đến 10-8-1943.

Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: “Quảng Tây giải khắp mười ba huyện

Mười tám nhà lao đã ở qua”

Thiên Bảo- Tỉnh Tây- Điền Đông- Bình Quả- Long An- Phù Tuy- Ung Minh- Nam Ninh- Vũ Minh- Tân Dương- Lai Tân- Liễu Châu- Quế Lâm. Ở những địa danh ấy dấu tích về những nhà giam của Tưởng Giới Thạch không còn nhiều. Chúng ta có thể kể một trong rất ít những nơi đó là Liễu Châu. Ở đây có hang núi Phan Long là nơi Bác bị giam trong những ngày cuối tháng 1 đầu tháng 2/1943. Ở Liễu Châu chúng ta cũng không thể không nhắc đến ngọn núi mà Bác đặt tên là “Tây Phong Lĩnh” với những ngày Người mới ra khỏi tù

Núi áp ôm mây, mây áp núi

Lòng sông gương sáng, bụi không mờ
Bồi hồi dạo bước Tây Phong Lĩnh

Trông lại trời Nam nhớ bạn xưa.

Ngày nay ở Liễu Châu có ngôi nhà hai tầng ở số 2 trên đường Ngư Phong, là nơi Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ở từ tháng 12-1943 đến tháng 8-1944 đã được bạn giữ và phát huy tác dụng như một Di tích lưu niệm quan trọng. Di tích này đã được xếp hạng cấp Khu tự trị dân tộc Choang Quảng Tây. Cùng với một số địa điểm khác có liên quan đến hoạt động của Chủ tịch Hồ Chí Minh ở Liễu Châu, bạn coi nhà số 2 đường Ngư Phong là điểm nhấn quan trọng trên tuyến du lịch theo dấu chân Bác Hồ trên đất Quảng Tây. Chính vì vậy Di tích này đã được

chính quyền thành phố Liễu Châu 6 lần cấp kinh phí tu bổ vào các năm 1964, 1980, 1991, 1995, 1997, 2001. Cuối năm 2001 chính quyền thành phố Liễu Châu lại đầu tư 300 ngàn Nhân dân tệ để mua lại toàn bộ ngôi nhà và tu sửa với quy mô lớn, khôi phục lại toàn bộ căn phòng Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ở và làm việc ở tầng hai. Ngoài căn phòng này, bạn còn cải tạo lại toàn bộ tầng một của ngôi nhà khoảng 200 mét vuông và hai phòng còn lại ở tầng hai trưng bày các tài liệu, hiện vật về Chủ tịch Hồ Chí Minh với Liễu Châu, với Quảng Tây và những sự kiện chính về Chủ tịch Hồ Chí Minh với Trung Quốc, cũng như tình cảm của nhân dân Trung Quốc đối với Người. Trước ngôi nhà có tấm biển khắc dòng chữ Trung Quốc “ Hồ Chí Minh cưu cư” (nghĩa là nơi ở cũ của Hồ Chí Minh).

Từ khi Nhà nước Cộng hoà Nhân dân Trung Hoa được thành lập đến năm 1969, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã có hàng chục chuyến thăm chính thức và hàng chục lần ghé qua trên đường đi công tác hoặc nghỉ ngơi, dưỡng bệnh ở Trung Quốc. Vì vậy còn có rất nhiều địa chỉ khác ghi dấu chân Hồ Chí Minh ở Trung Quốc, như:

- Ngôi nhà ở Trung Nam Hải trên đường Trường An, thành phố Bắc Kinh, là khu nhà ở công vụ của các đồng chí lãnh đạo Đảng và Nhà nước Trung Quốc. Tại nơi đây Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng được bạn bố trí ở trong chuyến đi không chính thức của Người đến Trung Quốc đầu năm 1950;

- Nhà nghỉ của Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc ở Bắc Đới Hà, gần thành phố, Tân Hoàng Đảo, tỉnh Hà Bắc là nơi Chủ tịch Hồ Chí Minh ở trong chuyến thăm Trung Quốc năm 1960;

- Nhà khách Chính phủ Trung Quốc Diếu Ngư Đài ở Bắc Kinh là nơi Chủ tịch Hồ Chí Minh ở trong các dịp thăm Trung Quốc các năm 1960, 1962. Người còn trồng một cây hoa tím trước cửa nhà số 10 ở Diếu Ngư Đài;

- Nhà khách Ngọc Tuyên Sơn, gần Di Hoà Viên ở Bắc Kinh. Đây là khu nhà khách đặc biệt do Bộ Quốc phòng Trung Quốc quản lý. Năm 1966 khi Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Trung Quốc chữa bệnh, bạn đã bố trí Bác ở đây;

- Nhà nghỉ của Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc cách Bắc Kinh 70 km, là nơi bạn bố trí Bác ở trong dịp Người đi nghỉ và chữa bệnh tại Trung Quốc năm 1967.

Và còn nhiều nơi khác ở các tỉnh Chiết Giang, Giang Tô, Liêu Ninh, Sơn Đông, Hà Bắc v.v.. đều là những nơi Hồ Chí Minh đã tới và để lại những kỷ niệm sâu sắc đối với nhân dân Trung Quốc.

Trên đất nước Trung Hoa rộng lớn đâu đâu người dân cũng dành cho Chủ tịch Hồ Chí Minh sự yêu mến, kính trọng đặc biệt. Chủ tịch Hồ Chí Minh là vị lãnh tụ nước ngoài duy nhất khi đến Trung Quốc được ở tại khu các đồng chí trong Bộ Chính trị Đảng Cộng sản Trung Quốc ở trong Trung Nam Hải, Người được đến thăm bất cứ ai ở đây.

Được làm việc với các bạn đồng nghiệp Trung Quốc, chúng tôi cũng được biết Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng là vị lãnh tụ nước ngoài duy nhất được bạn giữ lại một số nơi ở của Người để làm nơi lưu niệm trên đất bạn. Chính các bạn đã nói ít có một vị lãnh tụ cách mạng nước ngoài nào lại được nhân dân một nước có hơn một tỷ người kính trọng như trường hợp nhân dân Trung Quốc đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Trân trọng những kỷ niệm về Bác Hồ, các bạn Trung Quốc đã và đang giúp Việt Nam nghiên cứu, sưu tầm, gìn giữ và phát huy tác dụng những di tích lưu niệm về Người trên đất bạn. Ngoài việc bảo tồn các di tích lưu niệm về Người ở các tỉnh Quảng Đông, Quảng Tây, gần đây bạn đã hợp tác với Bảo tàng Hồ Chí Minh hoàn thành một số công trình rất có giá trị nghiên cứu về Chủ tịch Hồ Chí Minh với Trung Quốc và quan hệ truyền thống Việt- Trung. Các bạn đã đến nhiều nơi Chủ tịch Hồ Chí Minh đã sống và hoạt động ở Trung Quốc để sưu tầm tư liệu, hình ảnh, hiện vật quý về Chủ tịch Hồ Chí Minh. Năm 1995, nhân dịp kỷ niệm ngày sinh lần thứ 105 của Chủ tịch Hồ Chí Minh, cuốn sách ảnh “ Chủ tịch Hồ Chí Minh với Trung Quốc” được xuất bản và ra mắt tại Lễ đường Nhân dân Bắc Kinh. Bộ phim tư liệu “ Hồ Chí Minh với Trung Quốc” là bộ phim được đánh giá rất cao cả về tư liệu cũng như ý nghĩa chính trị. Gần đây theo sáng kiến của một số nhà nghiên cứu Trung Quốc, Bảo tàng Hồ Chí Minh phối hợp với một

số cơ quan Trung Quốc biên soạn một số cuốn sách về Chủ tịch Hồ Chí Minh với Trung Quốc, như: “Hồ Chí Minh với Quảng Tây”; “ Hồ Chí Minh và Mao Trạch Đông”; “ Hồ Chí Minh với Quảng Đông và Hồng Công”; “ Thơ chữ Hán Hồ Chí Minh. Chú thích- Thư pháp”...

Nét nổi bật của mối quan hệ Việt Nam- Trung Quốc mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã suốt đời chăm lo vun đắp đó là mối quan hệ giữa những người cách mạng, những người cộng sản. Người thường nói: đã là những người cách mạng, những người cộng sản thì không nên có khái niệm ngoại giao, mà chỉ có tình đồng chí, tình anh em chung một lý tưởng. Bởi vậy đối với các đồng chí lãnh đạo Đảng và Nhà nước Trung Quốc, Chủ tịch Hồ Chí Minh gần gũi, thân thiết như anh em. Rất chân thành, khiêm tốn và lão thực, Người thường nói: đã là đồng chí thì phải thành thật thương yêu nhau. Một người đã có nhiều năm được làm việc bên cạnh Hồ Chí Minh và Mao Trạch Đông , giáo sư Văn Trang kể lại rất chân thực những cuộc gặp giữa hai vị lãnh tụ trong những năm 60 thế kỷ trước, ông nói: các cuộc gặp đó hầu như không có không khí trang nghiêm của những nhà lãnh đạo hai nước, hoàn toàn vui vẻ và tự nhiên như những chiến sỹ gặp lại nhau. Giữa hai người không có gì là không nói với nhau được.

Ngày nay Bảo tàng Hồ Chí Minh còn lưu giữ được hàng vạn bức ảnh về Bác Hồ với Trung Quốc. Cũng như ở Việt Nam, đó là những ảnh Bác đón tiếp và

làm việc với các đồng chí lãnh đạo Trung Quốc, Bác thăm hỏi, tiếp xúc với các tầng lớp nhân dân, thăm các đơn vị bộ đội, các cơ sở sản xuất công nghiệp, nông nghiệp, các trường học, bệnh viện, các danh lam thắng cảnh, các di tích lịch sử của Trung Quốc v.v.. Qua những tấm ảnh này chúng ta cũng thấy rõ tình cảm nồng hậu của nhân dân Trung Quốc dành cho vị lãnh tụ của nhân dân Việt Nam, thật khó có thể cảm nhận đó là một lãnh tụ nước ngoài. Đặc biệt những ảnh Bác với thiếu nhi, khi Bác sang nghỉ và chữa bệnh ở Trung Quốc Người tha thiết yêu cầu các đồng chí Trung Quốc miễn cho mọi nghi lễ đón tiếp nhưng bao giờ Người cũng nói thêm: ngoại trừ các cháu thiếu nhi. Bác luôn mong muốn tuổi trẻ Việt Nam và tuổi trẻ Trung Quốc sẽ kế tục xứng đáng truyền thống đoàn kết hữu nghị mà các vị cách mạng tiền bối đã để lại.

Du lịch theo dấu chân Bác Hồ trên đất Trung Quốc, trước hết là theo dấu chân Bác trên đất Quảng Tây mà các bạn Trung Quốc đã nhiều lần nêu ra tại các cuộc Hội thảo Trung- Việt là rất hiện thực và có ý nghĩa sâu sắc. *Những di tích và địa điểm có liên quan đến hoạt động của Chủ tịch Hồ Chí Minh ở Trung Quốc là tài sản văn hóa chung của hai dân tộc.* Đó là di sản vô giá về môi tình hữu nghị rất đặc biệt mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đặt nền móng và suốt đời vun đắp- tình hữu nghị “ Vừa là đồng chí, vừa là anh em”.